

Manliga koder hindrar kvinnlig karriär

Jämställdhet råder på högre, akademiska tjänster inom landets medicinska fakulteter. Ibland är kvinnorna till och med i majoritet i relation till antalet disputerade.

Men vägen mot toppjobben är minst av allt jämställd.

II Det konstaterar Ann Fridner, psykolog och genusforskare i sin färska avhandling »Karriärvägar och karriärmönster bland disputerade läkare och medicinare«.

Ann Fridner har i sitt arbete kartlagt den akademiska karriärutvecklingen efter doktorsexamen för kvinnliga läkare under den senaste tjuogoårsperioden.

Detta har skett via samkörning av olika register samt via enkäter. Hon har dessutom vid personliga, individuella möten djupintervjuat 38 läkare, samtliga nordiska medborgare. Urvalet har bland annat gjorts med tanke på ålder och disputationår.

Ann Fridner har kommit fram till att kvinnorna är jämställt representerade, om man sätter tjänsteställningen i relation till disputationandelen.

Kvinnor har fått tjänster i minst samma utsträckning som sina manliga kolleger, åtminstone vad gäller samtliga disputerade vid medicinska fakulteter mellan åren 1979 och 1991 och deras fördelning på akademiska tjänster år 1998.

– Det är viktigt att visa att det råder jämställdhet inom medicinsk forskning, säger Ann Fridner. Under mina år inom olika nätverk för kvinnliga läkare och forskare har jag träffat så många kvinnor som inte vill se sig som offer, som särbehandlade eller diskriminerade. De vill jämföras med sina manliga kolleger. För oss forskare är det viktigt att inte reproducera en rådande könsmaktsordning genom att framställa kvinnor som offer.

Kvinnor får gå en längre väg

Dock dominerar männen fortsatt den statustyngda spjutspetsforskningen, den prekliniska forskningen. Här råder inte jämställdhet.

Karriärvägarna till toppositionerna är också långt ifrån jämställda. Kvinnliga läkare tvingas ta en längre, ensamrätt och betydligt arbetsammare väg för att göra samma karriär som sina manliga kolleger.

Kvinnorna kan ofta inte koderna för

karriärgången, säger Ann Fridner. De släpps inte in i de manliga strukturerna, och därtill förväntar sig kvinnlig vårdpersonal större omsorg och empati från kvinnliga läkare gentemot sårbara patienter som personal. Männen däremot servas på ett helt annat sätt och kan koncentrera sig på sin forskning.

Den manliga homosocialiseringen inom det medicinska forskarsamhället stänger kvinnor ute från såväl möjligheter som kunskap. Strukturerna är skapade av män för män, vilket gör att kvinnliga läkare ofta inte förstår vilka koder och mönster som gäller för att göra karriär.

Män ser genast forskningens meritvärde. De har från start siktet inställt på forskning, doktorshatt och en överläkars tjänst. Kvinnorna fokuserar däremot på att bli bra läkare, som sätter patienten i första rummet, säger Ann Fridner och betonar att patientnära arbete i dag har låg status jämfört med forskning.

Män utser sina kronprinsar

Kvinnorna förstår inte mekanismerna bakom homosocialiseringen, att män ser män och att män utser sina kronprinsar etc. De ser endast effekterna av den och upplever uteblivna framgångar som personliga nederlag.

– Det är inte bra för någon, vare sig för patienten eller läkaren, säger Ann Fridner.

Flera manliga läkare tillstår i intervjuerna att de tvingas plocka fram sidor hos sig själva som de finner motbjudande, bara för att stå sig i konkurrensen. De beskriver sin arbetsmiljö som småskuren, odemokratisk, världsfrånvärd och oerhört hierarkisk. Som ett gubbvålde präglad av sandlådeideal och revirstrider, där det inte handlar om att främja forskningen för patientens bästa utan om att skaffa egen makt.

»Män är närmare än kvinnor och frågar sig i varje möte och kommunikation, hur de själva kan gynnas, snarare än hur de ska kunna lösa cancers gåta«, säger en man.

Ann Fridner säger att hennes intervjuer visar på en centrerad, cementerad maktfördelning inom den medicinska forskningen, där även män har det tufft. Skulle de vilja stötta sina kvinnliga kolleger, skulle de riskera sina egna positioner.

Endast Umeå har nått upp till målen

»Vi har gått miste om ett kvinnligt perspektiv«

Långt kvar till målen om andelen kvinnliga professorer

Rektorer ser olika på möjligheten att åstadkomma jämlik rekrytering

Få kvinnor i Nobelsammanhang

Men fler späas få pris när historien kommer ifratt

Många

Män står i forskarv

Få kvinnor i Nobelsammanhang

Många

Män står i forskarv

Få kvinnor i Nobelsammanhang

Många

Män står i forskarv

Få kvinnor i Nobelsammanhang

Många

Män står i forskarv

Få kvinnor i Nobelsammanhang

Många

Män står i forskarv

Få kvinnor i Nobelsammanhang

Många

Män står i forskarv

Läkartidningen nr 43/2002 och nr 13/2003.

Och genom att inte stödja sina mer patientnära, kvinnliga kolleger består det arbetsklimat som varken gynnar patienten, läkarna eller vården.

Män efterlyser fler kvinnor

Många av de intervjuade männen efterlyser fler kvinnor – en del förespråkar även könskvotering – eftersom det kvinnorna står för behövs och skulle bidra till en mänskligare vård och arbetsmiljö.

Det handlar inte om elakhet från männens sida, framhåller Ann Fridner. De män jag möter är oerhört sympatiska, men de törs inte avvika från rådande ordning – då åker de ut!

Finns det någon lösning?

– Endast de som sitter på makten kan göra något. Men åtskilliga år behövs, innan antalet kvinnor på högre, akademiska tjänster i absoluta tal blir lika högt som antalet män.

Gunnel Åhlander
frilansjournalist

Fotnot 1: Homosocialisering innebär att män identifierar sig med och orienterar sig mot andra män, att mannen utgör norm.

Fotnot 2: Läs mer på www.uu.se